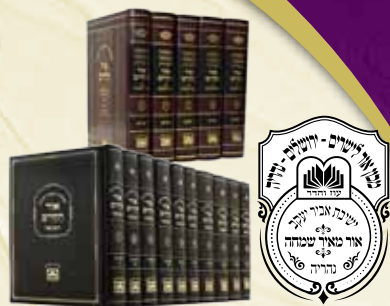

ובחרת בחיים

גליון שבועי במשנת מרן האור החיים הק' זיע"א

תורת חיים

נושא תורני מרתק
לאור דברי האור החיים

בין דבריו מציין רבנו האור החיים (לא, ב) את העובדה כי **"מִדְרָךְ הַצִּדִּיקִים לְהַעֲלִים הַשְּׁתָּם אֲשֶׁר יִשְׁיֵגוּ יוֹתֵר עַל בְּנֵי דֹרָם"**. אם כי רבנו בדבריו מכוון לכלל הצדיקים ולהנהגתם הענוונית, אולם ראוי לפתוח כאן צוהר לאותו עולם מופלא החקוק בתולדות ימי ישראל לדורותיהם: **"לִי הַצִּדִּיקִים הַנִּסְתָּרִים"**.

המקור הקרוב ביותר לכך הינו קביעתו של האמורא אביי (סוכה מה, ב): **"לא פחות עלמא מתלתין ושיטא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום [בכל רגע נתון ישנם לא פחות משלושים ושיטה מקבלי פני שכינה]"**. אם כי ראוי לשים לב לעובדה שבמאמר חז"ל זה אין כלל אזכור להיותם של צדיקים אלו **נִסְתָּרִים** ברמה זו או אחרת.

לצד זאת, מעין השלמה לכך מצאנו במקום אחר בגמרא (חולין צב, א), בו מזכירים חז"ל את אותם "ארבעים וחמשה צדיקים שהעולם מתקיים בהם", ואודות כך מתבטא אביי: **"ורובייהו משתכחי בבי כנישתא דתותי אפתא [ורובם נמצאים תחת היציע בבית הכנסת]"**, מה שמעיד לכאורה על הנהגתם לשמור את גדולתם בסוד ולהתרחק מחשיפה מיותרת.

הגם שאף שילוב שני המקורות גם יחד אינו מעיד בהכרח כי כוונת חז"ל לשלושים ושיטה צדיקים נסתרים בכל דור בדווקא, אולם למעשה במהלך הדורות התייחסו לכך המוני בית ישראל כעובדה מוגמרת, ואף ראשי העדה וגדולי הדורות התייחסו לכך מפורשות. אף ידוע על אדמו"רים בולטים במשך הדורות שראו לעצמם שליחות - לפרנס את הצדיקים הנסתרים שבדורם ולדאוג לכל מחסורם.

שולחן שבת עם האור החיים

לא פשוטים החיים בכפר. שלומק'ה הזקן נאנח.

הוא עוד זוכר את התוכנית הגרנדיוזית של הצאר - להעביר את מסילות הברזל בסמוך לכפר ובכך לאפשר קשר רציף יותר עם העיר הגדולה ושאר המחוזות. הוא מתרפק על הימים בהם ברליה הנמוך היה מקהיל סביבו את סקרני העיירה, מצית את דמיונם בתיאור העגלה נטולת הסוסים ומרובת הקרונות.

שלומק'ה גם זוכר שאי-אז, מי יודע מתי ולמה, נגנזה התוכנית והלכה בעקבות תוכניות כמותה, הישר לפח האשפה של ההיסטוריה. כך נותר הכפר ללא שם, ללא גישה למקום יישוב זולתו וכשכמה עשרות התושבים שבו נותרים בדד, אי שם בערבות רוסיה הקפואה.

אם לוקחים בחשבון את העובדה שבין אותם עשרות תושבים נמנים ששה יהודים בני אברהם יצחק ויעקב הזקוקים למנין, הבעיה הופכת להיות - כפי שאוהב נטע החלבן לומר בחצי חיוך עקום: **"בעייתית מאד"**.

לוי היה זה כפר נופש, אילו היה המקום מוקד משיכה לתיירים או סוחרים, אלמלי היה ממוקם על אֶם הדרך ליריד, נִיחָא. במקרה כזה עוד היה להם מפעם לפעם מנין מצומצם, כזה שיאפשר להם לשמוע קדיש וגם קדושה, ברכו וקריאת התורה.

אבל עכשיו, מה? בקושי זכר למנין יש להם.

לא עוד.

כשחיים-שמשון היתום (בפת"ח הוא מדגיש), והיתום המדובר נותר עם הכינוי העגמומי מאז חווה על בשרו את האובדן אי אז לפני כמה עשורים ועוד כמה, מחליט משהו, להחליטה יש תוקף וגם גישה מעשית למדי.

"היה כאן מנין" הכריז בפאתוס באוזני קומץ חתולים מנומנם שהסב לצדו במבואת בית הכנסת, וכשהעגל של פרליה האלמנה הצטרף לקהל המאזינים הוא הוסיף במשנה-רצינות, **"וזה יקרה היום!"**

אבל מה, משהו בנוגע להיקף הידיעות של חיים-שמשון היה, איך לומר בעדינות, חסר.

לא היה ידעו כמו חיים-שמשון בכל הנוגע לשיטות חליבה מתקדמות וסודות שעברו מדור לדור בגידול אווזים. אף אחד לא השתווה לו בהיכרות המרשימה עם זני בקר למיניהם ובתמהיל המדויק של היי"ש המקומי.

אבל בכל מה שקשור לאותו ספר קדום המכונה 'שולחן ערוך', אפעס, משהו חרק.

שלא נטעה. בטחוננו העצמי לא זנח אותו לרגע, ובדיוק כמו מורה צדק ותיק היושב על מדין מזה עידן ועידינים, הוא יורה פקודות והוראות כבקי ורגיל.

'בשביל מנין' הוא קובע בטון נחרץ במהלך סיעור מוחות בחצרו של פינצ'ע האדמוני, 'צריך בנן של קדושים. צאצא של הבעל שם טוב או למצער של

אחד ממשיכי דרכו'.

'לא ולא' חורק קולו של פינצ'ע מירכתי החצר, 'מנין משמעותו - בעל זקן שיבה שחצה את גיל הגבורות'. 'הסו, פתיים!' שוצף ברליה וקולו עולה כמה אוקטבות, 'האם לא ידעתם, צמד עמי-הארצות שכמותכם, שעל המנין להתבסס על מקובל אלוהי, מלומד בניסים ובעל יד ורגל בתורת הנסתר והשבעת המלאכים?'

'השבעת מלאכים, אה?' הלעג נוטף כמו ארס מכל מילה של חיים-שמשון, 'אבי זכרוננו לברכה היה מתפלל כאן, עם הרב הזקן, במנין שכל כולו היה מבוסס על הרב בעצמו' הוא לוקח נשימה ארוכה וממשיך, 'וכלכם יודעים שהרב היה תלמיד מובהק למרנן תלמידי הבעל שם טוב הקדוש'.

הוויכוח רחוק היה מהכרעה, הצעקות הלכו והחריפו והטונים טיפסו בקצב מהיר, עד שלא נותרה ברירה. 'חייבים להביא את הדבר להכרעה ר' זליג' מציע אי מי בנימה של יראת כבוד, סוחף אחריו המהומי הסכמה.

ר' זליג, יהודי שבקי היה באותו רז עתיק הנקרא 'קרוא וכתוב' ואף לא נזקק להיעזר בניקוד, נחשב מאז ומתמיד התלמיד חכם של הכפר. ר' זליג 'כריע, ר' זליג יפסוק, ר' זליג יתיר ויאסור, יורה וידין.

הופיעה אפוא הכבודה בביתו של ר' זליג, מצאוהו רכון על ערמת ספרים מרשימה ומשקפיו זולגים במורד אפו, נושקים לשליש התחתון. אישון אחד בצבץ מעל למשקפיים העבות, גבה התרוממה בתהייה לפשר הביקור, והוא פלט את הפתיח המוכר שכה ערב לאוזניהם: 'נו, איך אני יכול לעזור לכם היום, רבותי?'

'מהו מנין?' חיים-שמשון לא נודע דווקא בזכות נימוסיו, והוא קטע את הרגעים המרגשים באבחה אחת ובתוספת מרפק או שניים, נדחף ישר למול פניו של ר' זליג, 'יפסוק נא רבנו'.

'איי איי איי' האגודל התנופף והגב התנודד, העיניים נעצמו והמצח התקמט, ואז עשה ר' זליג את מה שהוא יודע לעשות הכי טוב - לגשת לארון הספרים המט-ליפול ולשלוף כרך עב כרס ומתפורר מרוב ימים.

הוא עלעל בין דפי הספר, מהמהם ומפזם ניגון לא ברור, ואז כשמצא את מבוקשו ירה את התשובה באחת. **"מנין, רבותי" המשיך בסוג של ניגון השמור לאנשים במעלתו, 'מורכב מעשרה יהודים'...**

מי כעמך ישראל

בני ישראל ניצבים טרם כניסתם לארץ ישראל, ומטבע הדברים מודחל החשש אל הלב, היראה מפני הלא נודע הממתין להם במלחמה נגד אומות הארץ. התורה הקדושה מתייחסת במפורש לחשש זה, ובפרשתנו מובא דברו של משה רבנו ליהושע בן נון, העתיד להנהיג את העם אחריו (לא, ח): **"יְהִי הַהֵלֶךְ"**

ספיר ויהלום

פניני מוסר ויראת שמים בפרשה

אלא גם להפסיד. במיוחד עבור סוחר חסר נסיון כמותו, אותו יכול היה כל נוכל להוליך שולל בן רגע.

מסעו המסחרי, למותר לציין, כשל ובגדול.

צורר המזומנים התפוח שבידיו, אותו גייס כדי עמל ולאחר תחנונים מרובים בהלוואה מאת נדיבי עם בוילקומיר, הלך והצטמק מרגע לרגע, והכשלון ליפף אותו כמו לועג למשבתו.

בסופו של דבר הבין ר' שלמה כי מוטב יהיה לשוב על עקביו, לשוב לביתו, וה' הטוב ירחם עליו ועל בני ביתו וידאג לפרנסתו בדרך אחרת ככל הנראה. 'אינך סוחר' לחש לעצמו בהשלמה כואבת, 'אין לך מה לחפש ביריד'.

הציפייה המתוקה שגדשה את לבו בדרך הלך, התחלפה כעת בתוגה ודכדוך שטפחו והלכו ככל שהתקדם בדרכו. אולם לפתע הזדחלה ללבו תחושה אחרת, מבעיתה, לופתה ומכאיבה עד מחנק.

משהו בלבו רמז לו, קול פנימי כלשהו, כי דאגת הפרנסה הינן הדבר האחרון שאמור להטריד אותו כרגע. 'משהו קורה בבית' הוא הרגיש זאת בעצמותיו, לבו מנבא לו שחורות, 'משהו עם רעייתי אינו כשורה'!

או אז נזכר ר' שלמה בהבטחתו לאותו בן עלייה, ר' יעקב, כי במסעו יפקוד את ציונו של האדמו"ר האמצעי, ממחשבה למעשה, משיכה קלה במושכות העגלה והוא סטה מהמסלול ועשה את דרכו אל ניעזין, בדרכו אל הציון המצוינת.

אך בא ר' שלמה בעשירי האהל הקדוש, והנה נפלה עליו אימה וחרדה כמותה מעולם לא חש. הוא חש כיצד עוטפת אותו זיעה קרה, מזדחלת ועולה במעלה גבו, שערותיו סמרו ורעד אחד בכל גופו. הוא הרגיש במוחש כיצד קדושת המקום נותנת בו את אותותיה.

'רבונו של עולם!' הבכי פרץ ממנו באחת, מרעיד את כל גופו, 'איני חסיד של הרבי הטמון כאן, אולם אין לי ספק כי זכותו גדולה ובכוחו לפעול עבורי ישועה ורחמים'.

כאן החל לפרט בקול בוכים את סדרת הכישלונות בעסקיו, את המסע ממנו שב בפחי נפש, את ילדיו הרעבים ללחם וכך גם את התחושה המצמררת כי משהו אינו כשורה בביתו.

לאחר שנתן פורקן לדמעותיו, אור כוחות וישב לכתוב את שמו ושמות בני ביתו על דף, הניח אותו על הציון ויצא בתחושה מעודדת.

והנה, אך יצא ר' שלמה מן הציון וכמו החל לרדוף אחריו המזל. בתחנה קצרה על אֶם הדרך מצא הזדמנות לעסקה כלשהי, עסקה קטנה שהצליחה ואף הובילה לאחרת. וכך מרגע לרגע מצא את עצמו במסלול הצלחה פלאי, עד שכעבור שבועות מספר - כששב הביתה סוף סוף, היה באמתחתו סכום המסוגל לפרנס את ביתו במשך תקופה ארוכה.

הוא הרגיש בחוש כי כח הצדיק הוא המשפיע עליו כל טוב, אך טרם ידע עד כמה.

רק כשהגיע לביתו התברר לו עד כמה צדקה תחושתו הפנימית, ויתירה מכך - עד היכן מגיע כוחו של הצדיק הטמון בניעזין.

רעייתו, כך מתברר, חלתה לפתע לפני זמן מה והגיעה עד שערי מוות, ואף רופא לא הצליח לפענח את הבעיה ולהעלות מזור למחלתה. השכנות פכרו ידיהן בייאוש, 'החבראי קדישא' כבר החלו בהכנות לקראת הנורא מכל, וילדיו כבר קיבלו בעיר יחס של יתומים למחצה.

אלא שאז, ברגע אחד, פקחה האשה את עיניה וביקשה מעט מים.

כוחותיה החלו שבים אליה, היא התחזקה והלכה עד שהבריאה והיתה כאחד האדם.

השעה המדוברת, כך התברר, היתה בדיוק באותו זמן בו שפך שיח על הציון הקדוש בניעזין.

תוכחה מייסרת ושבט מוסר השמיע משה רבנו באוזני בני ישראל (לא, כז): **"הן בעודני חי עמכם היום ממרים היתם עם ה' ואף כי אחרי מותי".** אולם דווקא כאן, בפסוק המציג בנימה חריפה את הביקורת הצולבת כלפיהם, מלמדנו האור החיים הקדוש, ישנה נחמה של ממש ויש מקום גדול להתחזק בו.

ואלו דברי קדשו: **"יתבאר על דרך אומרים ז"ל (ברכות יח, א): 'צדיקים במיתתם קרויים חיים'. והוא אמרו 'בעודני חי עמכם', פרוש, בעוד שהחיים שלי עמכם, הא למדת שאחרי כן הוא חי גם כן, אלא שאינו עמכם".**

משחר הימים ומאז היותו לעם, יסוד בלתי נפרד מהווייתו של עם ישראל הוא הדביקות בצדיקי ומאורי הדורות. הם שהתוו את דרכנו, הם שסללו עבורנו את הנתיב הנכון בו נצטרך, הם שהשפיעו ועודם משפיעים בכח קדושתם כל טוב וטוב מן השמים.

'עודם משפיעים' אמרנו, כי אכן כן - צדיקים במיתתם קרויים חיים, ואדרבה גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן כבר גילו לנו חז"ל (חולין ז, ב). אם כן פשוט וברור שאף לאחר התעלותם לשמי רום, בעודם מסתופפים בצל השכינה ונהנים מזיווה, הרי הם פועלים עלינו בני, חיי ומזוני רוויחי, השפעות טובות ודבר ישועה ורחמים.

אינו דומה דורנו לדור העבר, ולא בירידת הדורות עסקינן כי אם באתגרים המשמעותיים שניצבו בדרכם של אלו שחפצו בסך הכל להתפרנס, בקשיים שהשתרגו על צווארי המבקשים להביא לחם לפי הפת.

כך אירע עם ר' שלמה, אברך משי תושב העיר וילקומיר, אשר עולליו שאלו לחם ואין, רעייתו תלתה בו מבט נדכה ולבו כבר לא עמד בכך.

לפרנסתו שלח ר' שלמה את ידו במסחר בטבק, אם כי בזעיר אנפין ובהיקף הרחוק מלספק את צרכי המשפחה המרובים. העסק התבסס על עסקאות זעירות, זעיר פה וזעיר שם, עד שביום מן הימים הבין ר' שלמה כי לא נותרה כל ברירה. ההכרח לא יגונה, עליו להגדיל את ההכנסות והיקף העסקאות, ולשם כך עליו לעשות את דרכו אל היריד ולרכוש כמות גדולה של טבק במחיר שנין למצוא רק שם.

לרגע אחד עמדה רעייתו מופתעת לנוכח הרעיון, שולחת בו מבט מתחנן ומבקשת ללא מילים כי לא יותיר אותה לבדה עם הקטנטנים במשך תקופה ממושכת. אולם במשנהו נשאה מבטה אל המזווה הריק, אל החורבה שבקושי ניתן לכנות 'בית', ואף היא הבינה כי אין ברירה.

נטל אפוא ר' שלמה טלית ותפילין, צרר כמה בצלים ולחם קיבר, כיתף את השק על שכמו ויצא לדרך. לא לפני שהוא פונה לביתו של החסיד המופלג ר' יעקב קאדאניר, בן עלייה בולט אשר נמנה על חסידי ליובאוויטש בעיר.

קשר קרוב היה לו עם ר' יעקב, לא אח הסב בביתו לשעה של קורת רוח רוחנית, שמה מבארו הזכה ולמד מדרכיו. כעת, טרם צאתו למסע הארוך, ניגש ר' שלמה ליטול ממנו את ברכת הדרך ולהיפרד לתקופת מה.

'שמע נא, ידידי' פנה אליו ר' יעקב והציע בחום, 'אמנם אינך חסיד ליובאוויטש, אולם ברי לי וגם לך כי הנך זקוק במסעך זה למנה גדושה של סייעתא דשמיא, ואך חכם מצידך יהיה לפקוד בדרכך את מקום ציונו הקדוש של האדמו"ר האמצעי מליובאוויטש, בעיר ניעזין'.

שמע ר' שלמה, סבר וקיבל.

עשה ר' שלמה את דרכו אל היריד, לבו מלא ציפייה לקראת העתיד הכלכלי המזהיר הממתין לו ממש בקרוב, לאחר ביקור קצר באותו יריד בו מימיו לא ביקר.

רק כשבא למקום ולאחר כמה עסקאות כושלות במיוחד, גילה לתוגתו כי היריד אינו מספק רק הזדמנויות להרוויח,

לפניו הוא יהיה עמך לא ירפך ולא יעזובך לא תירא ולא תחת'.

כאן עומד האור החיים הקדוש על דיוק בלשון הכתוב, ותמה מדוע לא נקטה כאן התורה בלשון: 'וה' אלקיך הוא ההלך לפניך', בדיוק כפי שנאמר כמה פסוקים לפני כן (פסוק ג): 'וה' אלקיך הוא עִבְרָ לְפָנֶיךָ'?

על כך משיב האור החיים בקצרה, בכמה משפטים שיש בהם כדי לרומם את הרגשתו של כל יהודי ולטעת בו את הידיעה וההכרה ברום מעלתו וזכותו העצומה, ואלו דבריו: **"ולא אמר 'אלקיך' כדרך שאמר לישראל (פסוק ג), לפי שאין מיוחד שמו יתברך על הצדיק בחיים חיותו, אבל לכללות ישראל יתחד שמו, כאדמו"ר (שמות כ, ב) 'אנכי ה' אלקיך'".**

נתבונן בדבריו המרעשים.

יהושע בן נון, 'איש אשר רותן בו' (במדבר כז, יח), המנהיג המיועד של עם ישראל והיחיד מכל בני אותו דור דעה אשר העפיל לדרגה נשגבת זו עד שהפך לממשך דרכו של משה רבנו אבי הנביאים בהנהגת העם.

הוא - לא זכה שייחד הקב"ה את שמו עליו. על אף צדקותו ומעלותיו הנשגבות, הוא צדיק יחיד, ואין הקב"ה מייחד שמו על הצדיק בחייו. נקודה.

אולם בני ישראל בכללותם, בהם יש מהגורן ומהיקב, צדיקים, בינוניים ואף רשעים, חלבנה יחד עם שאר סממני הקטורת - עליהם כן מייחד הקב"ה שמו!

ניחא את הדברים לתשומת לבנו בבואנו להתפלל, לשפוך שיח לפני אבינו שבשמים ולהעתיר בתחינה לפניו כי ייחד שמו עלינו וישרה שכינתו בינינו. נחשוב על כך שלא משנה מה מצבנו, ללא שום שייכות לדרגתנו הרוחנית, על אף הכל (ראה איוב לו, ה; ברכות ח, א): 'הן אל קביר ולא ימאס תפילת רבים'!

בנתיבי החיים פרקי מחשבה ומוסר לאור הזק של האור החיים

חיים שיש בהם בנתיבי חייו ופועלו של איש האלקים

אודות מסכת קשריו הנעלמים והמיוחדים שהיו למרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש עם רבנו האור החיים הקדוש, וכך גם על התקופה בה בחר הבעל שם טוב בגיסו הרה"ק ר' גרשון מקיטוב כשליח להכשיר את הקרקע להיפגש עמו, מסופר רבות בספרי חסידים, וכך מובא כה מסופר בספר דורש טוב (טשורטקוב, עמ' קצד):

'ומראש הגיד לו כי להרב בעל אור החיים שתי ישיבות, אחת לימודי גפ"ת בנגלה ואחת ללימודי אצילות תורות הקבלה, והזהיר הבעש"ט את גיסו הרה"ק כי ישתדל להיות בישיבות הנסתר, ולא יגיד כלל לבעל אוה"ח מי הוא עד אשר ירגיש בו הרב עצמו.

'והנה כאשר בא הרה"ג קיטווער ז"ל שמה, הלך לבעל אור החיים לבקש ממנו שנייחיהו לשמוע לקח מפיו הקדוש, ונתן לו רשות ליכנס לבית מדרשו, ולמד שבוע אחר בישיבתו הנגלית. אחר כך נכנס לבית הרב אור החיים וביקש אותו כי ירשהו ללמוד אצלו בישיבה הנסתרה, וישאלהו הרב מי גילה לך שיש לי ישיבה נסתרה, ויען לו שגיסו ורבו הרב ישראל בעל שם הגיד לו, ויאמר לו הרב אור החיים כי לא ידעהו, ואעפ"כ כאשר הביט עליו מראשו ועד רגלו הכיר בו כי ראוי הוא ללמוד קבלה, ונתן לו רשות גם לזה.

'וכאשר למד שמה שלושה ימים, צוה הרב אור החיים לשומר הפתח לבל יתנחו עוד לבוא פגימה, והלך מוהר"ג לבית הרב לדעת סיבת הדבר, ויהי אך ראהו הרב, אמר לו חמתי עליך, למה לא אמרת על גיסך 'בעל שם טוב', רק אמרת גיסך הוא הרה"י 'בעל שם'. את הרה"י 'בעל שם' לא אדעהו, אבל את מהרה"י 'בעל שם טוב' אכיר על פי ראייה דקה מעולמות העליונים, ולהישיבה לא הניחו עוד לבוא כי אמר שאין לו צורך ברב אחר, אם יש לו רב כבעל שם טוב.

שביבי אור ניצוצות אש שלהבת מבית מדרשו של האור החיים

בדברים קשים כגידים מוכיח משה רבנו את ישראל (לא, כו): "כִּי אֲנֹכִי יָדַעְתִּי אֶת מְרִידְךָ וְאֶת עֲרֹפְךָ הִקְשָׁה הֵן בְּעֹדְנֵי חַי עִמָּכֶם הַיּוֹם מִמֶּרְסֵי הַיָּתֶם עִם ה' וְאֵף כִּי אַחֲרֵי מוֹתִי, אִוֵּל דּוֹקָא בְּפִסּוּק זֶה מוֹצֵא רַבְנוּ אֲחֵרֵי הַחַיִּים קֵרֶן אֹרֶה וּמִקּוֹר לִנְחָמָה, וְאִלּוּ דִּבְרִי:

"וְאֹמְרוּ 'הַיָּתֶם', לְשׁוֹן עֶבֶר, כִּי אֶפְשָׁר שֶׁהִרְהוּ תְּשׁוּבָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְכֵדִין (קִידוּשִׁין מִט, ב) הַמְּקַדֵּשׁ אִשָּׁה עַל מְנַת שְׁהוּא צָדִיק גָּמוּר - אֵף עַל פִּי שְׁנִמְצָא שְׁהִיָּה רָשָׁע גָּמוּר אֲנִי אֹמְרִים שֶׁהִיא מְקַדֶּשֶׁת, שְׁמָא הִרְהוּ תְּשׁוּבָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה".

חטא יהודי, עבר ושנה. כשל בעווננו, מעד פעם אחר פעם והוא מוצא את עצמו נבוכ ומבויש וחטאתו נגדו תמיד, נזופת בו בעצם קיומה.

באה התורה הקדושה ומבשרת לו - ברגע אחד של תשובה אמיתית ופנימית, הנך יכול להפוך לצדיק גמור, עד כדי כך שכל החטאים, העוונות והפשעים ייעלמו כלא-היו ויהיו שייכים לעבר הרחוק והלא-קיים בעליל!

חומש ונביא, משנה וגמרא, וכמו כל אלה יש גם לימוד יראת שמים. זהו לימוד לכל דבר, הדורש רב ותלמיד, דרך סלולה וכללים ברורים בדיוק כמו כל לימוד אחר.

והלימוד הזה, מדגיש האור החיים, אינו מתחיל אי שם בגיל הבגרות. ממש לא.

כשהשתיל צעיר, כך יידע כל גנן להחכים אותו, עדיין ניתן בקלות להטות אותו כרצונו ולקבוע את מאפייניו לעתיד. בשלב זה נקל יהיה לקבוע להיכן ייטה, לגוּם אותו באופן המיטבי ולהביא לכך שתהליך הצמיחה שלו יהיה הכי יעיל שאפשר.

לא כן כאשר השתיל הרך התקשה והפך זה מכבר לאילן נוקשה, גבוה ועיקש. אז יידרשו מאמצים רבים וקשים שבעתים כדי לבצע בדיוק את אותן פעולות, אז ייתכן ולא כל ניסיון יצליח, לא כל פעולה תניב את התוצאה המבוקשת.

כן הדבר בחינוך, ובדואי כשמדובר בחינוך ליראת שמים. "וְאֹמְרוּ 'כָּל הַיָּמִים' מִמִּשְׁךְ הָאֹרֶךְ הַחַיִּים, "כִּי כְּשֶׁהִקְטַנְתָּ מִתַּחֲנוּכִים מִתְחַלְתָּ לִירְאָה, יִתְסַד בָּהֶם יִרְאָה ה' כָּל יְמֵיהֶם".

התייחסות מיוחדת מצאנו בפרשתנו לסוגיה המעסיקה כל הורה באשר הוא, כל יהודי אשר בלבו בוערת התשוקה לחנך את ילדיו בדרך ישראל סבא ולהתוות את דרכם במשעול העולה בית א-ל, וכך נאמר (לא, יג): "וּבְנֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לִירְאָה אֶת ה' אֱלֹהֵיכֶם כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאָדָמָה".

רבנו האור החיים תוהה לפשר הזכרת הטף בנפרד בפסוק זה בנוסף להזכרתם בסמוך (ספוק יב) בתחילת הציטוי על מצות 'הקהל', כמו גם עצם העניין להביא את הטף למעמד 'הקהל', הלא אינם מחויבים במצוות כלל ואף לא במצוות בהן הנשים מחויבות, ומה ראתה התורה הקדושה לצוות להביאם?

"חֻלְקָה זֹאת כְּנֶגֶד הַטָּף שֶׁהִזְכִּיר בְּפִסּוּק הַקֵּהל מִבְּאֵר רַבְנוּ, "אָמַר הַטָּעַם, הַגֵּם שֶׁלֹא הִגִּיעוּ עֲדֵין לְלִמָּה, אֵף עַל פִּי כֵן יִשְׁמְעוּ וְלָמְדוּ לִירְאָה אֶת הַשֵּׁם, פְּרוּשׁ, לְחַנּוּכָם לִירְאָה אֶת ה'. וְלֹא לֹא אָמַר כְּדֵרֶךְ שְׁאֹמַר בְּפִסּוּק הַקֵּהל 'לָמְדוּ וִירְאוּ' שֶׁהֵם שְ�נֵי דְבָרִים, אֶלֶּא 'לָמְדוּ לִירְאָה', פְּרוּשׁ, שְׁבוּזָה יִלְמְדוּ יִרְאָה שְׁמִי".

יש לימוד בעיון ולימוד בבקיאות, לימוד

גם אתם זכיתם לישועה זכות רבנו האור החיים הקדוש?

כתבו לנו
למייל המערכת m028039999@gmail.com
או לפקס 02-5385689
או ב'נדרים פלוס' - באר ישראל

אור הישועות מכתבי הלומדים

ישועה אצל האור החיים - מהווארט ועד אחרי החתונה...

ב"ה

לכבוד אור הישועות/ סיפורים וישועות
על האור החיים הקדוש.

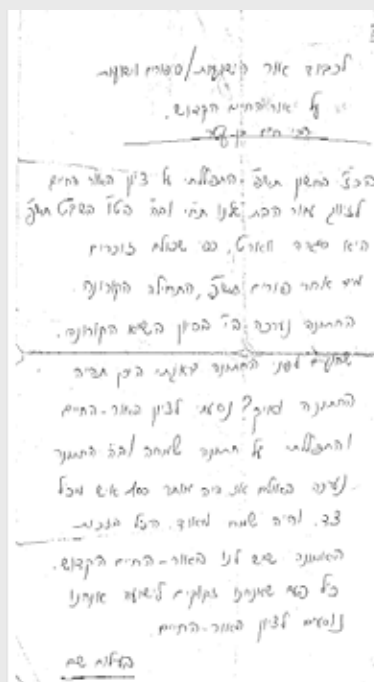
רציתי לספר ולהודות על מה שהיה עמי בשנת הקורונה, בכ"ז בחשוון שנת תש"פ התפללתי על ציון האור החיים הק' לזיווג עבור הבת שלנו תח"י, וב"ה בט"ו בשבט תש"פ היא סגרה ווארט, כפי שכולם זוכרים מיד אחרי פורים תש"פ, התחילה הקרונה. החתונה נערכה ב" בסיון בשיא הקורונה.

שבועיים לפני החתונה דאגתי היכן תהיה החתונה ואיך? נסעתי לציון האור - החיים והתפללתי שתהיה חתונה שמחה, וב"ה החתונה נערכה באולם, אז היה מותר 100 איש מכל צד, והיה שמח מאוד.

והכל בזכות האמונה שיש לנו באור החיים הקדוש.

כל פעם שאנחנו זקוקים לישועה אנחנו נוסעים לציון האור החיים.

בעילום שם

מתיבתא אור החיים

ביאור, ע"כ ג"כ יש שכת למביאיהם. ובכלי יקר ביאר שכל ענין ההקלה הוא בשביל התשובה, וכמו שאמרו חז"ל (ויק"ו ל ז) שיום ראשון של חג נקרא ראשון לחשבון עונות, לכן צריכים לעשות תיכף הכנה לתשובה, זה ע"י מצות הקלה שהמלך קורא לפנייהם את התוכחות, ואין דומה תשובה הנעשית ע"י יחיד לתשובה הנעשית ע"י רבים, לכן ראוי שיתאספו כולם אגודה אחת. והנה בזמן שישאל עושים תשובה הרי הם מבקשים מהקב"ה שימחל להם על העונות ואומרים אם לא למעננו יעשה אזי יעשה בשביל גמולי חלב שלא פשעו, זה השכר שיש למביאיהם שיוכלו לומר עשה למען טף אלו המובאים בית ה'. וכמו שאמר הנביא (יואל ב טז) 'אספו עם קדשו קהל קבצו זקנים אספו עוללים ויונקי שדים' וגו'. עיי"ש עוד. אמנם כתב בסוף דבריו בדפפשוט מדבר הכתוב בטף שכבר הגיעו לחינוך [כמו שכתב המהר"ל], כמ"ש 'למען ישמעו' אלו הנשים 'למען ילמדו' אלו האנשים 'ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו' זה טף שהגיע לחינוך. אכן במנחת חינוך (מצוה תריב אות ד) כתב וז"ל: וטף מפורש בתורה שחיבים, ולא נתבאר שיעור השנים של טף, ונראה דתיכף שיצאו מכלל נפל, או בנוגד שכל רוב חדשיו, חייב במצוה זו, והנה הטף לא נצטוו דלא בני ציוי ניהו, אך נצטוו להביאם כמבואר בגמרא חגיגה (ג) טף למה באים כדי ליתן שכר וכו'. ועיין בטורי אבן בחגיגה שם שחקר על מי מוטלת המצוה אם על האב או על הבית דין, ולא הכריע בדבר. ונראה כיון דהמצוה על המביאים, דכך גזירת הכתוב, אף אם הטף חרש או סומא או חניג דבגדלותו פטור, מ"מ עתה כשהוא טף דהמצוה על המביא חייב להביאו. ולא דמי לראיה דקטן חרש וכו' פטור דבגדלותו פטור, שם מחמת חינוך דרבנן אם בגדול לא מחויב אינו חייב בחינוך, אבל הכא דגזירת הכתוב להביאו, אף דבגדול לא מחויב בעצמו מ"מ כל זמן שהוא בכלל טף חייבים להביאו. נמצא לפי דבריו שהחוב הוא להביא גם טף שלא בא לכלל חינוך.

ובשיח שרפי קודש הביא בשם החידושי הר"מ שהקשה מה קושיית הגמרא 'טף למה באו', הלא אם אבותיהם ואמותיהם עלו לרגל, בע"כ הוכרחו לקחת עמהם הבנים הקטנים, וכי נוכל לעזוב אותם לבדם בביתם, ותיירץ כי זה עצמו קושיית הגמרא 'טף למה באו', היינו למה הוצרכה התורה להזהיר ההורים להביא עמהם טפם, הלא גם בלי ציוי התורה יעשו זאת מעצמם, לזה משני 'כדי ליתן שכר למביאיהם', כלומר, לזה צוותה התורה שיהיו מצווים ועושים כדי להרבות שכרם, כי גדול המצוה ועושה ממנו שאינו מצווה.

ישמעו וישאלו, והאבות ירגילום ויחנכו אותם. כי אין הטף הזה יונקי שדים, אבל הם קטני השנים הקרובים להתחנך. וזה טעם 'ולמדו ליראה', בעתיד, כי למעלה אמר 'ולמדו ויראו'. אבל רבותינו אמרו האנשים ללמוד והנשים לשמוע, והטף למה בא, ליתן שכר למביאיהם. ובגור אריה למהר"ל כתב להדיא שכונת הכתוב 'והטף', לקטנים שיכולים ללמוד, וז"ל: קשה למה הוצרכו לומר כך 'ליתן שכר למביאים', שמה גם כן ללמוד הקטנים, דהא בודאי קטן יכול ללמוד תורה, ומצוה עליו ללמוד. והאי טף איירי בקטן שיכול ללמוד, דאל"ה היכי נאמר 'ליתן שכר למביאים', מאי שכר למביאים יש כאן, דתינוק קטן שאינו יכול להבין מה יעשה שם. וכתב לתרץ דודאי אין סברא שיהא מחויב ללמוד תורה הקטן בחג הסוכות של שמיטה, ואי משום ללמוד הקטן יכול ללמוד כל השנה, ולמה בחג הסוכות. בשלמא אנשים דבני מצוה ניהו, גזירת הכתוב שכן הוא המצוה, אבל קטנים דלא בני מיעבד מצוה ניהו, לא שייך בהם גזירת הכתוב. והשתא מתרץ שפיר 'לתת שכר למביאיהם', פירוש אף על גב דאין מצוה בדידהו שיבואו דווקא בחג הסוכות, מכל מקום צוה להביאם, כדי לתת שכר טוב למביאיהם, שהם שייכים במצוה.

וגם הט"ז כתב: מקשים העולם ממ"נ אם איירי בטף שהגיע לחינוך ויש להם תועלת במה ששומעים התורה, למה תלה בשכר, חילוק ליה בשביל עצמם של הטף, ואם בטף שאין להם עצמם תועלת בזה, מה שכר שייך לאב במה שמביא זה הטף, דהוה כאילו מביא חתיכות עצים או אבן. ונ"ל לתרץ דאיתא בב"ק (לח) אינו דומה מצווה ועושה לאין מצווה ועושה, דהאינו מצווה אין לו שכר כמו מצווה ועושה, ע"ז מקשה בשלמא האנשים והנשים יש להם עונשים אם לא יבואו ממילא יש שכר כשיבואו, משא"כ בטף אף שהגיעו לחינוך מ"מ אין להם שכר כמצווה ועושה ואין שייך שכר למקיים מצוה א"כ יש עונש אם לא יקיים, ותיירץ דקאי על המביאים אותם, דבזה יש עונש אם לא

כתב רבינו (דברים לא יג): ובניהם אשר וגו'. חלוקה זו כנגד הטף שהזכיר בפסוק הקהל, אמר הטעם הגם שלא הגיעו עדיין ללמוד אף על פי כן ישמעו ולמדו ליראה את השם, פירוש לחכם ליראה את ה', ולזה לא אמר כדרך שאמר בפסוק הקהל ילמדו ויראו שהם שני דברים, אלא ולמדו ליראה פירוש שבזה ילמדו יראת שמים, ואומרו כל הימים כי כשהקטנים מתחנכים מתחלתם ליראה יתיסד בהם יראת ה' כל ימיהם, ורבותינו ז"ל אמרו (שם) וז"ל והטף למה ליתן שכר למביאיהם ע"כ, ואולי שנותנים טעם לקטני קטנים שאינם מבינים דבר שגם הם נכללים בכלל הטף שאמר הכתוב, ומה שנתן הכתוב טעם 'ישמעו ולמדו' הוא לבניהם אשר יתחילו הבן.

והנה מה שכתב רבינו "אולי שנותנים טעם לקטני קטנים", כי"כ המהרש"א בחידושי אגדות (חגיגה שם) וז"ל: יש לעיין בזה, דהא כתיב בתר הכי באותו ענין 'ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו' וגו', הרי שאף הקטנים אשר לא ידעו הם בכלל שמיעה ולימוד, וי"ל דהוא קרא בקטנים שהגיעו כבר לחינוך, והם בכלל שמיעה ולימוד, כדאמרין (סוכה מב) קטן שהגיע לחינוך אביו מלמדו תורה, ואשר לא ידעו היינו שאינן יודעין לשמור ולעשות שנוכח בקרא גבי אנשים ונשים, וא"כ 'והטף' דהכא ע"כ לא איירי בהגיעו לחינוך, דלא אצטרף ליה, דהא מפורש בקרא דבתר הכי 'ובניהם אשר לא' וגו', אלא דהטף איירי בקטנים שלא הגיעו לחינוך ואינן בכלל שמיעה ולימוד, ולמה הם באים, אלא כדי ליתן שכר למביאיהם, ולכן כללן עם האנשים והנשים ליתן שכר להם על שמביאין אותן. ובדרך צחות אותיות 'טף' שלפניהן ולאחריהם הם אותיות ע"ץ ח"י, דהיינו שמביאין הטף בבהמ"ק להחזיק עץ ח"י. ולפי שהיראה גם בבנים שהגיעו לחינוך אינה עצמית לשמור ולעשות, לכן לא כלל בקרא קמא דכתיב ביה 'ושמור לעשות' באנשים ונשים, אלא דכתיב הכא 'ישמעו ולמדו ליראה את ה' כל הימים' דהיינו שתתחזק בהם השמיעה ללמידה ליראה אות' כל הימים, דהיינו בימי גדולתם. עכ"ל. [אלא שמדברי רבינו משמע דבפסוק 'והטף' נכללים גם הקטנים שאינם מבינים דבר, ואילו מהרש"א כתב דהפסוק 'והטף' איירי רק באותם קטנים, ולכן כללם עם האנשים והנשים]. וכ"כ במאירי (חגיגה ב) שמצות הקהל נאמרה גם לטף שלא הגיעו לחינוך. וגם הרמב"ן כתב שבפסוק של 'ובניהם אשר לא ידעו' הכוונה לקטנים הקרובים להתחנך, אלא שהבין שרז"ל שאמרו הטעם כדי ליתן שכר למביאיהם חולקים על זה, וז"ל: 'ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו' הם הטף, כי

מצא חיים

חידה שבועית בעיין

דברי האור החיים

לפתרון החידות יש לעיין בהרחבה באור החיים המבואר ובמודרני מביט מתיבתא

האור החיים הקדוש מבאר בפרשתנו מדוע נרקב שם הרשעים. מה ביאורו בזה?

(א) משום שמתכחשים לשמם השורשי: 'ישראל'.

(ב) השמות נחצבים מעולם האצילות, ולרשע אין אחיזה בו.

(ג) כיון ששמו של אדם מקורו בנפש, ולרשעים אין נפש.

תשובה מגליון קודם: תשובה ב' - החוטא נכרת מלהיכלל בנשמות ישראל החצובות מתחת כסא הכבוד.

פתרונות יש לשלוח לא יאחר מיום רביעי בשבוע בלבד לכתובת דוא"ל: m028039999@gmail.com

או בפקס 02-5385689 או 'גדרים פלוס' - באר ישראל

על מנת להשתתף בהגרלה: 1. יש לציין כתובת מדויקת וטלפון. 2. לציין בראש הדף עבור חידון 'ובחרת בחיים' ושם הפרשה.

3. בני חו"ל מתבקשים לכתוב כתובת (אדרעס) בארץ ישראל למקרה של זכיה, שישלח לשם.

בין שולחי התשובות תעריך הגרלה על סידור מתיבתא (או על ספר אחר הקיים במלאי כפי שיקולי המערכת).

שם הזוכה בגליון

פר' בלק:

ה' יעקב ברוך

טראג, טבריה

מחוברים לחיים

לשמיעת שיעורים ודרשות

חייגו: 02-803-9999

